

2022/2026(INI)

24.10.2022

ADVIES

van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Naar gelijke rechten voor personen met een handicap
(2022/2026(INI))

Rapporteur voor advies: Jordi Cañas

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie werkgelegenheid en sociale zaken verzoekt de bevoegde Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken onderstaande suggesties in haar ontwerp-resolutie op te nemen:

- gezien artikel 2 en artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en de artikelen 2, 9, 10 en 19 en artikel 216, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en met name de artikelen 3, 15, 20, 21, 23, 25, 26 en 47,
- gezien het Europees Sociaal Handvest, en met name artikel 15,
- gezien de Europese pijler voor sociale rechten, met name de beginselen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 14 en 17,
- gezien de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de VN en de bijbehorende duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), met name SDG's 1, 8 en 10,
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (CRPD) en het facultatieve protocol daarbij, dat in de EU op 21 januari 2011 in werking is getreden, overeenkomstig Besluit 2010/48/EG van de Raad van 26 november 2009 betreffende de sluiting door de Europese Gemeenschap van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap¹,
- gezien de algemene opmerkingen van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap (CRPD-Comité) over de uitvoering van het CRPD, en met name algemene opmerkingen nr. 2 van 22 mei 2014 over toegankelijkheid, nr. 3 van 25 november 2016 over vrouwen en meisjes met een handicap, nr. 4 van 25 november 2016 over het recht op inclusief onderwijs, nr. 5 van 27 oktober 2017 over zelfstandig wonen en deel uitmaken van de samenleving, nr. 6 van 26 april 2018 over gelijkheid en non-discriminatie, en nr. 7 van 9 november 2018 over de participatie van personen met een handicap, waaronder kinderen met een handicap, via hun vertegenwoordigende organisaties,
- gezien de slotopmerkingen van het CRPD-Comité van 2 oktober 2015 over het initiële verslag van de Europese Unie, en de lijst met kwesties die op 20 april 2022 werd ingediend door het CRPD-Comité, voorafgaand aan de indiening van het tweede en derde periodieke verslag van de Europese Unie,
- gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,
- gezien het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen,
- gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van

¹ PB L 23 van 27.1.2010, blz. 35.

geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul),

- gezien het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (het Europees Verdrag voor de rechten van de mens),
- gezien de armoededoelstelling van de Europa 2020-strategie, de verklaring van Porto, de mededeling van de Commissie van 4 maart 2021, getiteld “Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten” (COM(2021)0102) en de doelstelling voor 2030 met betrekking tot de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting,
- gezien Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming²,
- gezien de verordeningen tot vaststelling van de regels van EU-financieringsprogramma's in het kader van het meerjarig financieel kader, in het bijzonder het Europees Sociaal Fonds, het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief, het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling, het Erasmusprogramma en het Fonds voor een rechtvaardige transitie, waarmee stuk voor stuk op EU-niveau financiële bijstand wordt verstrekt om de situatie van personen met een handicap te verbeteren,
- gezien Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep³ (richtlijn gelijke behandeling in arbeid en beroep),
- gezien Aanbeveling (EU) 2018/951 van de Commissie van 22 juni 2018 betreffende normen voor gelijkheidsorganen⁴,
- gezien Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten⁵ (Europese toegankelijkheidswet),
- gezien Richtlijn (EU) 2016/2102 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 inzake de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties⁶ (richtlijn inzake webtoegankelijkheid),
- gezien het voorstel van de Commissie van 2 juli 2008 voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid (COM(2008)0426), en het standpunt van het Parlement van 2 april 2009 hierover⁷,
- gezien zijn resolutie van 29 november 2018 over de situatie van vrouwen met een

² PB L 180 van 19.7.2000, blz. 22.

³ PB L 303 van 2.12.2000, blz. 16.

⁴ PB L 167 van 4.7.2018, blz. 28.

⁵ PB L 151 van 7.6.2019, blz. 70.

⁶ PB L 327 van 2.12.2016, blz. 1.

⁷ PB C 137E van 27.5.2010, blz. 68.

handicap⁸,

- gezien de mededeling van de Commissie van 3 maart 2021, getiteld “Een Unie van gelijkheid: Strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030” (COM(2021)0101), en met name de zes vlaggenschipinitiatieven,
- gezien de mededeling van de Commissie van 15 november 2010, getiteld “Europese strategie inzake handicaps 2010-2020: Een hernieuwd engagement voor een onbelemmerd Europa” (COM(2010)0636),
- gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie van 2 februari 2017, getiteld “Voortgangsverslag over de tenuitvoerlegging van de Europese strategie inzake handicaps 2010-2020” (SWD(2017)0029),
- gezien het proefproject over een EU-gehandicaptenkaart van 2016-2018 dat op initiatief van de Commissie in acht lidstaten is uitgevoerd en de studie uit 2021 ter beoordeling van de uitvoering van de proefactie met de EU-gehandicaptenkaart en de daaraan verbonden voordelen,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 11 december 2019, getiteld “Vormgeving van de EU-agenda voor de rechten van gehandicapten 2020-2030: een bijdrage van het Europees Economisch en Sociaal Comité”⁹,
- gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie van 20 november 2020 over de beoordeling van de Europese strategie inzake handicaps 2010-2020 (SWD(2020)0289),
- gezien het verslag van de Commissie over de toepassing van de richtlijnen inzake werkgelegenheid en rassengelijkheid (COM(2021)0139),
- gezien zijn resolutie van 18 juni 2020 over de Europese strategie inzake handicaps post-2020¹⁰,
- gezien zijn resolutie van 10 maart 2021 over de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2000/78/EG van de Raad tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep in het licht van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap¹¹,
- gezien de publicatie van Eurofound uit 2021, getiteld “Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States”,
- gezien zijn resolutie van 7 april 2022 over de EU-bescherming van kinderen en jongeren die vanwege de oorlog in Oekraïne op de vlucht zijn¹²,
- gezien zijn resolutie van 19 mei 2022 over de sociale en economische gevolgen voor de

⁸ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 16.

⁹ PB C 97 van 24.3.2020, blz. 41.

¹⁰ PB C 362 van 8.9.2021, blz. 8.

¹¹ PB C 474 van 24.11.2021, blz. 48.

¹² Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0120.

EU van de Russische oorlog in Oekraïne – versterking van het vermogen van de EU om op te treden¹³,

- gezien de mededeling van de Commissie van 9 december 2021, getiteld “Bouwen aan een economie die werkt voor de mensen: een actieplan voor de sociale economie” (COM(2021)0778),
 - gezien de publicatie van Eurofound uit 2022, getiteld “People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey”,
 - gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind,
 - gezien de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de VN, met name duurzameontwikkelingsdoelstelling 8: “Het bevorderen van duurzame, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen”,
 - gezien de publicatie van Eurofound uit 2018, getiteld “The social and employment situation of people with disabilities”,
 - gezien zijn resolutie van 29 april 2021 over de Europese kindergarantie¹⁴,
 - gezien Aanbeveling (EU) 2021/1004 van de Raad van 14 juni 2021 tot instelling van een Europese kindergarantie¹⁵,
 - gezien de studie van beleidsondersteunende afdeling C van het Europees Parlement van september 2017, getiteld “Inclusive education for learners with disabilities”¹⁶,
 - gezien zijn resoluties van 7 oktober 2021 over de bescherming van personen met een handicap via verzoekschriften: geleerde lessen¹⁷, en van 8 juli 2020 over de rechten van personen met een verstandelijke handicap en hun familie tijdens de COVID-19-crisis¹⁸,
- A. overwegende dat een handicap voortvloeit uit interacties tussen personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen en sociale en fysieke drempels die hen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving; overwegende dat in het CRPD de medische benadering van handicaps wordt verworpen en in plaats daarvan een op mensenrechten gebaseerde benadering en het sociale model van handicaps wordt gehanteerd; overwegende dat in het CRPD wordt aangedrongen op inclusieve gelijkheid voor personen met een handicap; overwegende dat personen met een handicap bijdragen aan de diversiteit van de mensheid en de samenleving;

¹³ Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0219.

¹⁴ PB C 506 van 15.12.2021, blz. 94.

¹⁵ PB L 223 van 22.6.2021, blz. 14.

¹⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/434b691e-a8b2-11e7-837e-01aa75ed71a1>

¹⁷ PB C 132 van 24.3.2022, blz. 129.

¹⁸ PB C 371 van 15.9.2021, blz. 6.

- B. overwegende dat er in Europa circa 87 miljoen personen met een handicap zijn¹⁹; overwegende dat ongeveer één op de zes mensen in de EU met een of andere handicap leeft; overwegende dat 50,6 % van de personen met een handicap een baan heeft en 28,4 % het risico loopt op armoede of sociale uitsluiting, tegenover respectievelijk 74,8 %²⁰ en 18,4 % van de personen zonder handicap²¹; overwegende dat uit de meest recente gegevens van de EU-statistieken over inkomens en levensomstandigheden blijkt dat de arbeidsparticipatiekloof tussen mensen met en zonder handicap 24,5 % bedroeg in 2020; overwegende dat de arbeidsparticipatie in de EU van personen met een handicap slechts 61,0 % bedraagt, en dat dit percentage 82,3 % bedraagt voor personen zonder handicap; overwegende dat reumatische aandoeningen en aandoeningen van het bewegingsapparaat gepaard gaan met een hoge mate van beperking, de voornaamste oorzaak van lichamelijke handicaps in de EU vormen en meer dan 50 % van de geleefde jaren met een handicap in Europa uitmaken²²; overwegende dat sommige personen met een handicap, in het bijzonder personen met een verstandelijke of psychosociale beperking en personen met een autismespectrumstoornis naar verhouding vaker werkloos zijn; overwegende dat 70 tot 90 % van de volwassenen met autisme werkloos is²³;
- C. overwegende dat personen met een handicap in het dagelijks leven nog steeds worden geconfronteerd met vele vormen van intersectionele discriminatie en achterstelling en de in de toepasselijke normatieve en rechtskaders van de EU en de VN verankerde fundamentele vrijheden en grondrechten niet volledig kunnen uitoefenen, zoals de wederzijdse erkenning van de status van handicaps tussen lidstaten, gelijke toegang tot het openbaar vervoer, de toegankelijkheid van de bebouwde omgeving, het gebruik van gebarentalen, de financiering van en de gelijke toegang tot onderwijs en beroepsopleiding, toegang tot individuele ondersteuning en opname in de gemeenschap, gelijke kansen en gelijke behandeling in werk en beroep; overwegende dat deze uitdagingen in elke lidstaat anders zijn;
- D. overwegende dat vrouwen met een handicap 16 % van de totale vrouwelijke bevolking in de EU uitmaken en 60 % van de totale bevolking van personen met een handicap in Europa; overwegende dat vrouwen met een handicap een groter risico op werkloosheid, armoede en sociale uitsluiting lopen vergeleken met mannen met een handicap en vrouwen zonder handicap, aangezien slechts 20 % van de vrouwen met een handicap voltijds werkt, vergeleken met 29 % van de mannen met een handicap en 48 % van de vrouwen zonder handicap²⁴; overwegende dat armoede en elkaar overlappende vormen van discriminatie het risico op sociale uitsluiting en geweld tegen vrouwen vergroten; overwegende dat vrouwen met een handicap twee tot vijf keer meer kans lopen om het

¹⁹ Europese Commissie, [Inleidende opmerkingen door commissaris Dalli over de strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030](#), 3 maart 2021.

²⁰ Lecerf, M., Onderzoeksdienst van het Europees Parlement, "[Employment and disability in the European Union](#)", mei 2020.

²¹ Eurostat, "[Disability statistics – poverty and income inequalities](#)", januari 2021.

²² Volgens gegevens van de [Rehabilitation Need Estimator](#) van de Wereldgezondheidsorganisatie, geraadpleegd op 4 april 2022.

²³ Autism-Europe, "[State of play of employment of people on the autism spectrum in Europe: barriers, good practices and trends](#)", 5 november 2019.

²⁴ Europees Instituut voor gendergelijkheid, gendergelijkheidsindex 2021.

slachtoffer te worden van geweld dan andere vrouwen²⁵;

- E. overwegende dat uit onderzoek van Eurofound is gebleken dat de kloof tussen personen met en zonder een handicap die het tertiair onderwijs met succes hebben afgerond tussen 2011 en 2016 verder is toegenomen, van 7 % tot 9 %; overwegende dat slechts 29,4 % van de personen met een handicap met succes het tertiair onderwijs afrondt, vergeleken met 43,8 % van de personen zonder handicap²⁶; overwegende dat de beperkingen die personen met een handicap ondervinden bij de toegang tot onderwijs leiden tot een lagere participatie in onderwijs- en opleidingsactiviteiten en het risico van sociale en economische uitsluiting met zich meebrengt;
- F. overwegende dat de EU, haar instellingen en lidstaten partij zijn bij het CRPD en verplicht zijn om de daarin vermelde grondrechten volledig toe te passen, waaronder artikel 27 over werk en werkgelegenheid; overwegende dat de in het CRPD verankerde rechten voor miljoenen personen met een handicap in de EU nog lang geen werkelijkheid zijn, niet in de laatste plaats vanwege de tekortkomingen van de richtlijn gelijke behandeling in arbeid en beroep;
- G. overwegende dat in het CRPD het recht van personen met een handicap op deelname aan de arbeidsmarkt op voet van gelijkheid met anderen wordt onderkend, waaronder de mogelijkheid om de kost te verdienen met een vrij gekozen beroep en te werken in een omgeving die open, inclusief en toegankelijk is; overwegende dat iedereen recht heeft op tijdige en op maat gesneden hulp bij het verbeteren van zijn of haar vooruitzichten om een baan te vinden of om zich als zelfstandige te vestigen, waaronder het recht op ondersteuning bij het zoeken van werk en bij opleiding en herscholing, zoals vastgelegd in beginsel 4 van de Europese pijler van sociale rechten; overwegende dat personen met een handicap overduidelijk worden buitengesloten van de open arbeidsmarkt, dat hun het recht op deelname aan de arbeidsmarkt op voet van gelijkheid met anderen wordt ontzegd en dat zij met grote moeilijkheden worden geconfronteerd om gelijke toegang tot en gelijke voorwaarden op de arbeidsmarkt te verkrijgen; overwegende dat uit onderzoek van Eurofound is gebleken dat de voornaamste belemmeringen voor de tewerkstelling van personen met een handicap bestaan uit stereotypen over handicaps, bureaucratische problemen bij de toegang tot de beschikbare voorzieningen, een gebrek aan strategische visie bij bestuurders, ontoereikend toezicht op de uitvoering van beleid, beperkte opleidingsmiddelen voor werkgevers en een gebrek aan gespecialiseerde ondersteuning²⁷;
- H. overwegende dat personen met een handicap toegang moeten hebben tot individuele ondersteuning en aanpassingen van hun werkplek; overwegende dat personen met een handicap recht hebben op inkomenssteun waarmee zij gegarandeerd een waardig leven kunnen leiden, op diensten die hen in staat stellen om actief te zijn op de arbeidsmarkt en in de samenleving en op een werkomgeving die aan hun behoeften is aangepast;

²⁵ Europees Gehandicaptenforum, "[EDF joins World Day for the Elimination of Violence against Women. Orange the World: Fund, Respond, Prevent, Collect!](#)", 25 november 2021.

²⁶ Europese Commissie, "[Union Of Equality: Strategy For The Rights Of Persons With Disabilities 2021-2030 – Building a Union without barriers](#)", 3 maart 2021. Zie ook: Mededeling van de Commissie van 3 maart 2021, getiteld "Unie van gelijkheid: Strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030" (COM(2021)0101).

²⁷ Eurofound, "[Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States](#)", Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2021.

overwegende dat de nadelen die personen met een handicap ondervinden veel verder reiken dan alleen op werkgebied; overwegende dat de sociale en financiële situatie van personen met een handicap in de EU aanzienlijk slechter is dan die van personen zonder handicap²⁸ en gelijkstaat aan structurele of onderwijsachterstanden en discriminatie; overwegende dat ondersteunende maatregelen die gericht zijn op andere terreinen dan de arbeidsmarkt – bijvoorbeeld armoedebestrijding, de toegang tot huisvesting en kinderopvang, toegankelijk openbaar vervoer en persoonlijke ondersteuning – ook belangrijk zijn om personen met een handicap de kans te geven om toe te treden tot de arbeidsmarkt en aan het werk te blijven;

- I. overwegende dat in de strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030 wordt voorgesteld om uiterlijk eind 2023 een Europese gehandicaptenkaart te ontwikkelen die in alle lidstaten erkend zal worden;
- J. overwegende dat technische innovatie, zoals ethische en mensgerichte artificiële-intelligentiesystemen, het potentieel hebben om bij te dragen aan de ontwikkeling van efficiënte, toegankelijke en niet-discriminerende wervingsprocessen, maar dat bij niet-inclusieve technologische ontwikkelingen het risico bestaat dat er nieuwe barrières en vormen van discriminatie bij komen voor personen met een handicap; overwegende dat in artikel 9 van het CRPD is bepaald dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen toegang moeten hebben tot informatie en communicatietechnologieën en -systemen; overwegende dat 64,3 % van de personen met een handicap van 16 jaar of ouder thuis over een internetaansluiting beschikt, tegenover 87,9 % van personen zonder handicap²⁹;
- K. overwegende dat uit onderzoek van Eurofound is gebleken dat met de ondersteuning van (zelfstandig) ondernemerschap in de vorm van begeleiding, opleiding en financiële steun personen met een handicap de kans kan worden geboden om actief te worden op de open arbeidsmarkt, en zij worden aangespoord om zich niet uitsluitend te verlaten op invaliditeitsuitkeringen; overwegende dat dergelijke steun doelgericht moet zijn en moet bestaan uit voldoende financiële middelen³⁰;
- L. overwegende dat de COVID-19-pandemie de bestaande belemmeringen en ongelijkheden voor alle personen met een handicap heeft vergroot; overwegende dat uit onderzoek van Eurofound is gebleken dat tijdens de pandemie gemiddeld 71 % van de respondenten met een handicap het risico liep op een depressie en dat 25 % van de respondenten met een handicap aangaf dat zij geen toegang hadden tot geestelijke gezondheidszorg – een percentage dat twee keer zo hoog is als bij personen zonder handicap³¹; overwegende dat uit onderzoek van Eurofound is gebleken dat de lockdowns en andere beperkingen als gevolg van de COVID-19-pandemie vooral negatieve gevolgen hadden voor jongeren met een handicap in de leeftijd van 18 t/m

²⁸ Eurofound, “The social and employment situation of people with disabilities”, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2018.

²⁹ Mededeling van de Commissie van 3 maart 2021, getiteld “Unie van gelijkheid: Strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030” (COM(2021)0101).

³⁰ Eurofound, “[Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States](#)”, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2021, blz. 25.

³¹ Eurofound, “[People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey](#)”, COVID-19-serie, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2022, blz. 8 en 10.

29 jaar, waarvan 51 % aangaf zich eenzaam te voelen, 19 % meer dan onder jongeren zonder handicap het geval was³²; overwegende dat plannen voor de terugkeer naar werk van kritiek belang zijn voor werknemers die met geestelijke gezondheidsproblemen kampen;

- M. overwegende dat belemmeringen voor politieke participatie niet voor alle personen met een handicap even zwaar wegen; overwegende dat personen met grotere beperkingen, evenals personen met specifieke soorten beperkingen – bijvoorbeeld personen met verstandelijke beperkingen – meer obstakels tegenkomen wanneer zij aan het politieke leven willen deelnemen; overwegende dat deze personen vaak het meest geïsoleerd en buitengesloten zijn;
- N. overwegende dat tien jaar nadat de EU partij werd bij het CRPD de mate van institutionalisering ongewijzigd is gebleven; overwegende dat in heel Europa ten minste 1,4 miljoen mensen zich nog steeds in instellingen bevinden – een aantal dat sinds de goedkeuring van het verdrag ongewijzigd is gebleven³³; overwegende dat uit de enquête van het European Network on Independent Living over zelfstandig wonen uit 2020 is gebleken dat 24 van de 43 landen die zijn vertegenwoordigd in de Raad van Europa niet beschikken over een strategie tegen opname in een instelling, en dat in de 18 landen die wel een dergelijke strategie hebben 88 % van de respondenten deze als ontoereikend of voor verbetering vatbaar aanmerkt;
- O. overwegende dat 33 landen in de Raad van Europa een vorm van persoonlijke ondersteuning bieden, hoewel 97 % van de respondenten aangeeft dat de toegang daartoe ontoereikend of voor verbetering vatbaar is;
- P. overwegende dat het huidige rechtskader geen verplichting voor de lidstaten bevat om een orgaan voor gelijke behandeling aan te wijzen dat bescherming biedt aan slachtoffers van discriminatie op grond van hun handicap;
- Q. overwegende dat de Commissie in 2008 een voorstel heeft ingediend om de bescherming tegen discriminatie als vastgelegd in de richtlijn gelijke behandeling in arbeid en beroep, die discriminatie op grond van handicap, leeftijd, seksuele gerichtheid en godsdienst of overtuiging op het gebied van arbeid en beroep verbiedt, verder te laten gaan dan alleen op het vlak van werkgelegenheid en beroep; overwegende dat de nieuwe richtlijn ervoor zou zorgen dat het gelijkheidsbeginsel van toepassing zou zijn op onderwijs, toegang tot goederen en diensten en sociale bescherming, met inbegrip van sociale zekerheid en gezondheidszorg; overwegende dat dit voorstel nog niet is aangenomen en al dertien jaar binnen de Raad wordt tegengehouden, waar eenparigheid van stemmen is vereist voor de goedkeuring ervan;
- R. overwegende dat alle EU-lidstaten het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind hebben geratificeerd, waardoor het voor hen bindend is, en overwegende dat in

³² Eurofound, "[People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey](#)", COVID-19-serie, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2022, blz. 11.

³³ Angelova-Mladenova, L. en Brennan, C., "[Shadow report on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in the European Union](#)", European Network on Independent Living, februari 2022, blz. 5.

artikel 3, lid 3, VEU de doelstelling voor de EU is vastgesteld om de bescherming van de rechten van het kind te bevorderen; overwegende dat in het Handvest van de grondrechten van de EU is verankerd dat de EU-instellingen en de lidstaten de rechten van het kind moeten beschermen wanneer zij het EU-recht ten uitvoer leggen; overwegende dat het Parlement zijn resolutie over een Europese kindergarantie met een grote meerderheid heeft aangenomen, en dat er daarin met klem om wordt verzocht dat alle kinderen toegang hebben tot inclusief onderwijs van de vroege kinderjaren tot de puberteit, zo ook Romakinderen, kinderen met een handicap, staatloze en migrantenkinderen en kinderen die leven in humanitaire noodsituaties;

- S. overwegende dat toegang tot hoogwaardige banen, onderwijs en opleiding, gezondheidszorg, sociale bescherming, ook over de grenzen heen, passende huisvesting, steun voor zelfstandig wonen en gelijke kansen voor deelname aan vrijetijdsactiviteiten en het gemeenschapsleven, essentieel zijn voor de levenskwaliteit van personen met een handicap en voor het terugdringen van armoede en kwetsbaarheid en de ondersteuning van inclusieve en duurzame groei; overwegende dat nationale regelingen voor minimuminkomens gelijke toegang voor personen met een handicap moeten waarborgen; overwegende dat personen met een handicap ook toegang moeten hebben tot gerichte bijstand voor extra handicapgerelateerde uitgaven die zij hebben, d.w.z. dat dergelijke uitgaven niet alleen door inkomsten mogen worden gedekt;
1. benadrukt dat de uitoefening door personen met een handicap van het recht op werk³⁴ nauw samenhangt met maatregelen om directe en indirecte discriminatie, armoede en belemmeringen op het gebied van gezondheid, onderwijs, opleiding, huisvesting, zorg, ondersteuning, persoonlijke mobiliteit, de toegang tot de bebouwde omgeving, segregatie en institutionalisering aan te pakken; spoort de Commissie en de lidstaten derhalve aan doeltreffende en concrete maatregelen te nemen ter bevordering van gelijkheid, diversiteit en horizontale inclusie van personen met een handicap en hun gezinnen in alle geledingen van de samenleving, onder meer door middel van persoonlijke bijstand, zelfstandig wonen, sociale bescherming, bewustmaking en een omgeving zonder obstakels; herinnert eraan dat de integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt niet alleen essentieel is voor sociale inclusie en gelijke kansen, maar ook aanzienlijke economische kansen biedt voor de financiële onafhankelijkheid van personen met een handicap en de economie als geheel ten goede komt;
 2. verzoekt de Europese Arbeidsautoriteit samen te werken met de nationale arbeidsinspectiediensten om de bestaande wetgeving te handhaven; beveelt aan dat arbeidsinspecteurs publieke en particuliere werkgevers monitoren om de naleving van de arbeidsrechten van personen met een handicap te waarborgen;
 3. verzoekt de Commissie en de lidstaten een holistische beleidsbenadering inzake levenscyclus te hanteren om de preventie van discriminatie te bevorderen en het effectieve behoud en de doeltreffende inclusie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt te garanderen; verzoekt de Commissie en de lidstaten om het CRPD ten volle uit te voeren en te integreren in alle wetgevings-, beleids- en financieringsmaatregelen, met name ten behoeve van de inclusie van personen met een

³⁴ Artikel 27 van het CRPD.

handicap in de samenleving en op de arbeidsmarkt; roept de EU en alle lidstaten op om het facultatieve protocol bij het CRPD te ratificeren;

4. is ingenomen met het recente beleidsdebat van 16 juni 2022 tussen de ministers van Werkgelegenheid resp. Sociale Zaken over de tewerkstelling van personen met een handicap, over hoe negatieve prikkels voor het aannemen van personen met een handicap kunnen worden weggenomen en over maatregelen om hun integratie op de arbeidsmarkt te bevorderen; kijkt uit naar concrete follow-upmaatregelen van de lidstaten;
5. wijst op de noodzaak om meer aandacht te besteden aan de werkgelegenheidssituatie van personen met een handicap die afkomstig zijn uit etnische minderheden, zoals migranten, vluchtelingen, Roma en personen van Afrikaanse afkomst;
6. benadrukt dat een op mensenrechten gebaseerde aanpak moet worden vastgesteld als het kader waarbinnen de samenleving zich buigt over handicaps en dat de steun voor personen met een handicap dienovereenkomstig moet worden aangepast; wijst op het belang van een allesomvattende definitie en toepassing van het begrip “toegankelijkheid” en de waarde daarvan als onmisbare basis voor gelijke kansen voor personen met een handicap, zoals erkend in het CRPD en in overeenstemming met algemene opmerking nr. 2 van dat verdrag, rekening houdend met de diversiteit van de behoeften van personen met een handicap en de bevordering van het universeel ontwerp³⁵ als beginsel van de EU;
7. benadrukt dat personen met een handicap hun recht op vrij verkeer in de EU op voet van gelijkheid met anderen moeten kunnen uitoefenen, en dringt er bij de Commissie op aan een voorstel in te dienen voor een geharmoniseerde definitie van “handicap” op EU-niveau, alsook wederzijdse erkenning van de gehandicaptenstatus en de bijbehorende uitkeringen en rechten op het gebied van sociale bescherming, zodat personen met een handicap toegang kunnen hebben tot gezondheids-, zorg- en andere diensten die zelfstandig wonen en hun onderwijs-, opleidings- en arbeidskansen over de grenzen heen vergemakkelijken; verzoekt de lidstaten de overdraagbaarheid van invaliditeitsuitkeringen en rechten voor personen met een handicap, inclusief eventuele ondersteunende diensten, mogelijk te maken om het vrij verkeer verder te bevorderen; verzoekt de Commissie en de lidstaten om hun verbintenissen uit hoofde van de EU-strategie inzake handicaps na te komen, met name de beloofde uitbreiding van de Europese gehandicaptenkaart om te garanderen dat de gehandicaptenstatus zo snel mogelijk in alle lidstaten wordt erkend;
8. dringt er bij de Raad, en met name de komende voorzitterschappen, op aan de onderhandelingen over de voorgestelde horizontale antidiscriminatie-richtlijn zonder verdere vertraging te deblokken en zich in te zetten voor het bereiken van een akkoord, aangezien dit een eerste voorwaarde vormt voor het bewerkstelligen van gelijkheid in de EU en voor de uitbreiding van de bescherming van personen met een

³⁵ Volgens artikel 2 van het CRPD wordt “universeel ontwerp” gedefinieerd als “het ontwerpen van producten, omgevingen, programma’s en diensten die door iedereen in de ruimst mogelijke mate kunnen worden gebruikt zonder dat aanpassing of een gespecialiseerd ontwerp nodig is. “Universeel ontwerp” sluit hulpmiddelen voor specifieke groepen personen met een handicap niet uit wanneer dit nodig is.”

handicap in alle domeinen;

9. verzoekt de Commissie een interdisciplinaire, allesomvattende evaluatie uit te voeren en waar nodig een herziening van alle relevante EU-wetgeving, om te waarborgen dat deze volledig voldoet aan het CRPD, met name wat betreft de toegankelijkheid van de bebouwde en digitale omgeving; verzoekt de Commissie zo snel mogelijk te beginnen met de herziening van de richtlijn gelijke behandeling in arbeid en beroep, met name als het gaat om geharmoniseerde minimumnormen voor redelijke aanpassingen voor werknemers met een handicap, teneinde deze richtlijn volledig in overeenstemming te brengen met de bepalingen van het CRPD en een participatief proces in te voeren dat bedoeld is om de rechtstreekse en volledige betrokkenheid van organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen te waarborgen; verzoekt de Commissie over te gaan tot herziening van de richtlijn inzake grensoverschrijdende gezondheidszorg³⁶ om deze richtlijn in overeenstemming te brengen met het CRPD en de doeltreffende toegang van personen met een handicap te garanderen tot kwalitatief hoogwaardige grensoverschrijdende gezondheidszorg;
10. wijst erop dat het belangrijk is om personen met een handicap, hun gezinnen en vertegenwoordigende organisaties actief te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van alle maatregelen die gevolgen voor hen hebben; wijst op het belang om gehandicaptenvraagstukken centraal te stellen op de werkvloer en wijst in dit verband op de rol van sociale dialoog en opleidingen voor werkgevers; verzoekt de lidstaten actieve maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat niemand wordt gediscrimineerd en te waarborgen dat personen met een handicap hun arbeids- en vakbondsrechten op voet van gelijkheid kunnen uitoefenen;
11. benadrukt dat pesterijen op de werkvloer, waaronder seksuele intimidatie en represailles voor het leveren van openlijke kritiek, de toegang tot werk, baanbehoud en gelijke loopbaanontwikkeling belemmeren, met name voor vrouwen met een handicap³⁷, en dat er in de lidstaten specifieke maatregelen moeten worden genomen om de intimidatie van personen met een handicap te voorkomen, te bestrijden en te bestraffen; is in dit verband verheugd over het voorstel van de Commissie voor een richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld³⁸; dringt er bij de EU en alle lidstaten op aan het Verdrag van Istanbul te ratificeren, aangezien dat horizontale gevolgen zou hebben voor alle relevante EU-wetgeving, met bijzondere aandacht voor vrouwen met een handicap, die te maken hebben met meervoudige en intersectionele discriminatie;
12. is van mening dat regelingen voor inkomensondersteuning, handicapgerelateerde bijstand en actieve werkgelegenheidssteun een aanvulling vormen op de bevordering van de volledige en doeltreffende participatie op de arbeidsmarkt van personen met een handicap, aangezien salarissen geen vervanging vormen voor de dekking van extra kosten die verband houden met een handicap; dringt er daarom bij de lidstaten op aan inkomensondersteuning, actieve werkgelegenheidssteun en handicapgerelateerde

³⁶ Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg (PB L 88 van 4.4.2011, blz. 45).

³⁷ “[Europe 2020 data & People with disabilities – tabellen \(EU SILC 2017\)](#)”, door Stefanos Grammenos, Centrum voor Europees sociaal en economisch beleid, 27 december 2019.

³⁸ Voorstel van de Commissie voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (COM(2022)0105).

bijstand te ontvlechten³⁹ om ervoor te zorgen dat de subsidiabiliteitsregels zo inclusief mogelijk zijn, en om extra uitgaven in verband met handicaps te dekken, armoede onder werkenden te bestrijden en gelijkheid, waardigheid en autonomie van personen met een handicap te waarborgen; spoort de lidstaten aan soortgelijke oplossingen in te voeren voor verzorgers van personen met een handicap om naast hun zorggerelateerde uitkeringen een inkomen te ontvangen;

13. herinnert eraan dat artikel 19 van het CRPD voorziet in het gelijke recht van personen met een handicap om zelfstandig te wonen en te worden opgenomen in de gemeenschap; verzoekt de lidstaten dringend om, met de steun van de Commissie, het de-institutionaliseringproces te versnellen en de overgang naar zorg en ondersteuning in gemeenschapsverband te bevorderen; benadrukt dat EU-middelen moeten worden aangewend om inclusiviteit en toegankelijkheid te bevorderen; verzoekt de lidstaten specifieke doelstellingen met een vastgesteld tijdschema op te nemen in hun strategieën voor de-institutionalisering, deze adequaat te financieren en mechanismen te ontwikkelen met het oog op doeltreffende coördinatie tussen de relevante autoriteiten in verschillende administratieve sectoren en niveaus; betreurt het gebrek aan toegankelijke en betaalbare huisvesting dat een grote belemmering voor zelfstandig wonen is; onderstreept dat gemeenschapsgericht en zelfstandig wonen moet worden versterkt en bewerkstelligd als alternatief voor institutionele kaders in overeenstemming met algemene opmerking nr. 5 van het CRPD;
14. verzoekt de Commissie met klem erop toe te zien dat de lidstaten de beginselen van gelijke behandeling en gelijk loon voor arbeid van gelijke waarde voor alle werknemers eerbiedigen; dringt er verder op aan dat personen met een handicap die in sociale werkplaatsen werkzaam zijn ten minste dezelfde rechten en status moeten krijgen als werknemers op de reguliere arbeidsmarkt; is van mening dat dergelijke werkplaatsen een geïndividualiseerde aanpak moeten hanteren en, voor zover praktisch uitvoerbaar, een tijdelijke optie moeten zijn voor personen met een handicap tijdens hun werkzame leven; is verder van mening dat dergelijke werkplaatsen gericht moeten zijn op de ontwikkeling van vaardigheden en de overgang naar de reguliere arbeidsmarkt moeten ondersteunen; benadrukt dat personen met een handicap die in een dergelijke omgeving werken, moeten worden beschermd door de bestaande rechtskaders inzake sociale bescherming en arbeidsomstandigheden, waaronder het recht op een minimumloon op gelijke voet met anderen, in overeenstemming met artikel 27 van het CRPD; verzoekt de lidstaten inclusieve modellen van beschermde en ondersteunde werkgelegenheid te ontwikkelen waarin de rechten van personen met een handicap worden geëerbiedigd en die bijdragen tot hun doeltreffende inclusie en latere overstap naar de reguliere arbeidsmarkt; benadrukt dat personen met een handicap een baan moeten vinden van goede kwaliteit die aansluit bij hun vaardigheden en ambities, en dat opleiding, bijscholing en omscholing van personen met een handicap reële capaciteiten en vaardigheden moeten opleveren; verzoekt de lidstaten de doeltreffendheid te beoordelen van bestaande sociale werkplaatsen in de zin dat zij personen met een handicap vaardigheden moeten aanreiken om werk te vinden op de reguliere arbeidsmarkt, en verzoekt de Commissie dit proces te monitoren;

³⁹ Speciaal rapporteur van de VN voor de rechten van personen met een handicap, "Report of the Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities", gepresenteerd tijdens de 70e zitting van de Algemene Vergadering van de VN, 7 augustus 2015.

15. merkt op dat de COVID-19-crisis het werken op afstand heeft gestimuleerd en dat telewerken kan bijdragen tot een toename van de arbeidsparticipatie van personen met een handicap aangezien de thuisomgeving aan de handicap kan worden aangepast en een manier kan zijn om werk en privéleven beter te combineren en de belemmeringen voor de arbeidsmarkt die verband houden met pijn en vermoeidheid te verminderen; waarschuwt echter tegen de inzet van telewerken door werkgevers om geen redelijke aanpassingen te hoeven doorvoeren aan de werkplek of een inclusieve werkomgeving voor werknemers met een handicap te hoeven creëren⁴⁰, aangezien dit tot isolement kan leiden en hun geestelijke gezondheid kan aantasten; benadrukt dat het toekomstige telewerkbeleid moet worden ontwikkeld met inachtneming van de rechten van personen met een handicap en dat personen met een handicap bij het ontwerp ervan moeten worden betrokken, evenals bij nieuwe collectieve arbeidsovereenkomsten wanneer er wordt onderhandeld over telewerk en wanneer bedrijven hun telewerkbeleid herzien zodat hierbij rekening wordt gehouden met handicaps; herinnert eraan dat gelijke toegang tot onderwijs en opleiding voor personen met een handicap, de verwerving van digitale vaardigheden en de toegankelijkheid van de bijbehorende digitale infrastructuur, zowel in stedelijke als in landelijke en afgelegen gebieden, nodig zijn om mensen in staat te stellen te profiteren van de nieuwe arbeidskansen die door de digitalisering worden gecreëerd; benadrukt dat redelijke aanpassingen een recht zijn voor werknemers met een handicap en is van mening dat de overheid meer aandacht moet besteden aan bewustmakingsacties en programma's voor capaciteiten en vaardigheden van personen met een handicap en aan kennis over redelijke aanpassingen aan de werkplek onder werkgevers in de particuliere en de publieke sector om discriminatie op grond van handicap aan te pakken en ervoor te zorgen dat gezagsdragers over de instrumenten beschikken om werknemers met een handicap in dienst te nemen, te ondersteunen en te behouden;
16. merkt op dat het bevorderen van de rechten van ouderen nauw samenhangt met de verwezenlijking van gelijke rechten voor personen met een handicap, aangezien ouderen een grotere kans hebben op een handicap en meer dan 46 procent van de personen van 60 jaar en ouder al een handicap heeft; benadrukt in de context van demografische veranderingen en met name de vergrijzing dat het hoofd moet worden geboden aan nieuwe uitdagingen die verband houden met de hogere prevalentie van handicaps als gevolg van de vergrijzing van de beroepsbevolking en de hogere prevalentie van werknemers met chronische aandoeningen; benadrukt dat er beleid moet worden uitgewerkt, waaronder over flexibele werkroosters, om werknemers met een handicap te helpen beter op de arbeidsmarkt te integreren, alsook zorgdiensten voor personen met een handicap, met inbegrip van normen inzake opleiding van personeel en normen voor persoonlijke bijstand;
17. verzoekt de lidstaten toe te zien op de eerbiediging van de beginselen 2 en 3 van de Europese pijler van sociale rechten om te waarborgen dat het recht op gelijke behandeling en gelijke kansen met betrekking tot de deelname aan de arbeidsmarkt, arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden en de loopbaanontwikkeling van mannen en vrouwen wordt geëerbiedigd, ongeacht ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid; pleit voor monitoring van de

⁴⁰ Schur, L.A., Ameri, M. en Kruse, D., "[Telework After COVID: A 'Silver Lining' for Workers with Disabilities?](#)", Journal of Occupational Rehabilitation, jaargang 30, nr. 4, 2020, blz. 521-536.

vaststelling van de maatregelen die zijn ingesteld bij het CRPD;

18. verzoekt de lidstaten ondersteuning op maat te bieden aan personen met een handicap om hun toegang te bieden tot de ontwikkeling van vaardigheden, beroepsonderwijs en -opleiding en werk met het oog op inclusief en actief arbeidsmarktbeleid; spoort de diensten voor arbeidsvoorziening en de publieke en particuliere sector aan gepersonaliseerde maatregelen uit te voeren om de inzetbaarheid en het behoud van personen met een handicap op de arbeidsmarkt te verbeteren met het oog op de naleving van het CRPD, en beste praktijken uit te wisselen met betrekking tot het in dienst nemen van personen met een handicap via het Europees netwerk van openbare diensten voor arbeidsvoorziening; verzoekt de lidstaten begeleiding, opleiding en financiële steun aan te bieden ter ondersteuning van het creëren van banen, aanwerving en (zelfstandig) ondernemerschap voor personen met een handicap, waaronder via het Europees Sociaal Fonds Plus; benadrukt de positieve rol die de sociale economie kan spelen bij de tewerkstelling van personen met een handicap; verzoekt de lidstaten stimuleringsmaatregelen in te voeren om personen met een handicap aan te sporen entiteiten van de sociale economie op te richten en activiteiten te initiëren waarmee een inkomen gegenereerd wordt;
19. is van mening dat bij steunmaatregelen voor de arbeidsmarkt rekening moet worden gehouden met handicaps en gerichte beleidsmaatregelen om de inclusie van personen met een handicap te ondersteunen; verzoekt de lidstaten steun te verlenen voor de afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, beroepsprofilering, gelijktijdig werken en leren, inwerktrajecten, opleidingen op de werkplek, loopbaanontwikkeling, mentorschap en inclusief en toegankelijk beroepsonderwijs en -opleiding om de noodzakelijke integratie en het behoud van personen met een handicap op de werkplek te ondersteunen; wijst erop dat maatregelen om de inclusie en inzetbaarheid van personen met een handicap te verbeteren niet werkelijk doeltreffend zullen zijn als niet tegelijkertijd de stereotypen en stigma's met betrekking tot handicaps op de werkvloer en in de samenleving worden bestreden; wijst in dit verband op het belang van bewustmaking en opleidingen voor opleiders, werkgevers en werknemers, alsook voor het algemeen publiek om discriminatie op grond van handicap aan te pakken, mentaliteitsveranderingen te bewerkstelligen en werkelijk inclusieve samenlevingen tot stand te brengen;
20. wijst erop dat de lage participatiegraad van personen met een handicap sociaal-economische inclusie in de weg staat, die moet worden verbeterd door middel van Europese en nationale programma's die bedoeld zijn om personen die zijn uitgesloten van de arbeidsmarkt te activeren en op te leiden; benadrukt dat het ondersteunen en bevorderen van de arbeidsmarktparticipatie van personen met een handicap weliswaar cruciaal is, maar dat er ook adequate en inclusieve mechanismen voor sociale bescherming moeten worden ingevoerd zodat de ondersteuning beschikbaar is voor alle personen met een handicap;
21. verzoekt de Commissie een grondige beoordeling uit te voeren van de arbeidsparticipatie- en loonkloof van personen met een handicap in verschillende soorten werk, met inbegrip van sociale werkplaatsen, door naar geslacht en soort handicap uitgesplitste gegevens te verstrekken en een hoogwaardige analyse te waarborgen;

22. verzoekt de Commissie en de lidstaten een beoordeling uit te voeren van de belangrijkste trends voor de toekomst van werk vanuit het perspectief van personen met een handicap, met het oog op de vaststelling en uitvoering van specifieke acties om de arbeidsmarkt inclusiever te maken en de digitale kloof te verkleinen; benadrukt dat er beter gebruik moet worden gemaakt van innovatieve technologieën om een gelijk speelveld te creëren en belemmeringen bij de toegang tot onderwijs, opleiding en de arbeidsmarkt weg te nemen, vooral op de digitale arbeidsmarkt, alsook om personen met een handicap te helpen toegang te krijgen tot digitale hulpmiddelen en software die essentieel zijn om zelfstandig te kunnen wonen; verzoekt de Commissie en de lidstaten onderzoeksprogramma's te ondersteunen die gericht zijn op het ontwikkelen van hulptechnologieën, met inbegrip van robotica, digitale technologieën en ethische artificiële intelligentie, om de volledige integratie van personen met een handicap in alle aspecten van het leven mogelijk te maken, zo ook de arbeidsmarkt; benadrukt dat personen met een handicap beschermd moeten worden tegen discriminatie door gebruik te maken van artificiële intelligentie bij beslissingen over werving, selectie, promotie en ontslag; verzoekt de lidstaten het bereik van cursussen op het gebied van digitale vaardigheden te verbeteren voor groepen mensen die het risico lopen uitgesloten te worden, onder meer personen met een handicap en ouderen, om ze beter te integreren in het sociale leven en de arbeidsmarkt, en te zorgen voor betere toegang tot e-diensten en administratie;
23. is ingenomen met en steunt het wetgevingsinitiatief van de Commissie inzake bindende normen voor organen voor gelijke behandeling dat in september 2022 moest worden gepubliceerd, en spoort de lidstaten aan het mandaat van de organen voor gelijke behandeling te verruimen om de slachtoffers van discriminatie op grond van hun handicap te beschermen;
24. is groot voorstander van onderzoek, sociale investeringen en gerichte initiatieven op EU-niveau voor programma's en diensten waarvan is gebleken dat zij de integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt op lange termijn ondersteunen, met bijzondere aandacht voor personen met een autismespectrumstoornis; stelt voor dat de lidstaten de opdracht geven voor onderzoek naar modellen en programma's waarvoor nog geen empirische gegevens beschikbaar zijn, alsook financiering te verschaffen voor innovatie in de dienstverlening, zoals artificiële intelligentie in hulptechnologieën⁴¹;
25. merkt op dat personen met een handicap tot de meest gemarginaliseerde en kwetsbare groepen van alle door crises getroffen gemeenschappen behoren; wijst er bovendien op dat personen met een handicap in situaties van gewapend conflict te maken krijgen met gewelddadige aanvallen, gedwongen verplaatsing en voortdurende verwaarlozing bij de humanitaire hulp aan burgers die verwikkeld zijn geraakt in de strijd, en gedurende dagen of weken in hun huizen of in verlaten dorpen worden achtergelaten, met weinig voedsel of water; herinnert aan het belang van de EU-strategie voor de rechten van het kind, de kindergarantie, de EU-strategie voor de rechten van personen met een handicap 2021-2030, alsook van alle bestaande rechtsinstrumenten van de EU, waaronder de richtlijn tijdelijke bescherming⁴², bij de ondersteuning van de lidstaten om te voorzien

⁴¹ European Platform for Rehabilitation, "[Artificial intelligence and service provision for people with disabilities – An analytical paper](#)", 2022.

⁴² Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht

- in de specifieke behoeften, bescherming en zorg van vluchtelingen met een handicap;
26. verzoekt de lidstaten te waarborgen dat personen met een handicap kunnen deelnemen aan het verkiezingsproces in 2024, alsook aan het wetgevingsproces; verzoekt de lidstaten de belemmeringen weg te nemen die personen met een handicap de mogelijkheid kunnen ontnemen om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling en uitvoering van wetten en beleidsmaatregelen die hun dagelijks leven bepalen;
 27. herinnert de lidstaten eraan dat alle door de EU gefinancierde projecten moeten voldoen aan de EU-wetgeving, met inbegrip van het Handvest van de grondrechten en het CRPD; benadrukt dat de Europese structuur- en investeringsfondsen de overgang van institutionele naar gemeenschaps- en gezinszorg moeten blijven bevorderen door ondersteunende diensten te financieren die het recht op zelfstandig wonen waarborgen; verzoekt de EU erop toe te zien dat alle financieringsprogramma's toegankelijk zijn en dat de toegankelijkheid wordt ondersteund met toereikende middelen, en verzoekt de lidstaten duidelijke doelstellingen en maatregelen op te nemen in hun werkprogramma's en nationale operationele programma's om de levens- en arbeidsomstandigheden van personen met een handicap te verbeteren; verzoekt de Europese Rekenkamer de prestaties van EU-programma's met betrekking tot de inclusie en ondersteuning van personen met een handicap grondig te beoordelen, met bijzondere nadruk op onderwijs- en werkgelegenheidsprogramma's, aangezien die de meest achtergestelde groepen, waaronder personen met een handicap, mogelijk niet bereiken;
 28. spoort de nationale overheidsinstanties aan erop toe te zien dat de verplichting tot registratie om te stemmen of tot redelijke aanpassingen niet leidt tot uitsluiting van personen met een handicap van verkiezingen; verzoekt de lidstaten maatregelen in te voeren zodat het registratieproces toegankelijk is door relevante websites aan te passen aan de EU-normen;
 29. merkt op dat zowel gerechtelijke als buitengerechtelijke klachtenmechanismen toegankelijker moeten worden gemaakt voor personen met een handicap; verzoekt de lidstaten de beperkingen van het recht van personen die handelingsonbekwaam zijn verklaard om onafhankelijk van hun voogd klachten in te dienen, op te heffen en doeltreffende maatregelen te treffen zodat informatie over hoe en waar klachten kunnen worden ingediend toegankelijk is voor alle personen met een handicap, door informatiemateriaal in verschillende en toegankelijke formaten op te stellen en die te verspreiden via hulporganisaties en belangenorganisaties voor personen met een handicap, waaronder officiële gehandicaptenorganisaties;
 30. verzoekt de lidstaten, met name de nationale coördinatoren, in hun meerjarige nationale strategieën in het kader van de Europese kindergarantie bijzondere aandacht te besteden aan de behoeften van kinderen met een handicap en te zorgen voor doeltreffende en gratis toegang tot hoogwaardige diensten, met name inclusief onderwijs, en roept hen op alle vluchtelingenkinderen met een handicap op gelijke voet met kinderen in gastlanden doeltreffende toegang tot gezonde voeding en adequate huisvesting te bieden, in overeenstemming met de aanbeveling⁴³ opdat er in nationale geïntegreerde

tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen (PB L 212 van 7.8.2001, blz. 12).

maatregelen rekening wordt gehouden met intersectionele nadelen; verzoekt de lidstaten en de Commissie dan ook dringend de financiering voor de Europese kindergarantie te verhogen met een specifieke begroting van ten minste 20 miljard EUR en spoort alle lidstaten in dit verband aan meer dan de minimale middelen van het Europees Sociaal Fonds Plus onder gedeeld beheer toe te wijzen aan de ondersteuning van activiteiten in het kader van de Europese kindergarantie; verzoekt de lidstaten opnieuw de versterkte jongerengarantie uit te voeren om te zorgen voor een hoogwaardig banenaanbod, waaronder ook eerlijke beloning, toegang tot sociale zekerheid en werkomgevingen die afgestemd zijn op de behoeften van personen met een handicap;

31. wijst erop dat het Parlement de afgelopen jaren sterk heeft aangedrongen op de inclusie van achtergestelde groepen en personen met een handicap in onderwijs en opleidingen, onder meer door de rechten van gehandicapten volledig te integreren in alle aspecten van Erasmus+ en in samenspraak met andere relevante EU-programma's, zoals de jongerengarantie; herinnert aan de toezeggingen die tijdens de sociale top in Porto zijn gedaan over de vermindering van armoede en sociale uitsluiting, evenals over de verwerving van vaardigheden en het scheppen van nieuwe banen;
32. verzoekt de Commissie de uitdagingen en schendingen van rechten te evalueren waarmee personen met een handicap tijdens de COVID-19-pandemie te maken hebben gekregen, en om gerichte maatregelen te nemen om hun psychologische steun te bieden en hen te helpen bij de re-integratie op de arbeidsmarkt;
33. verzoekt de Commissie die maatregelen uit te werken in coördinatie en overleg met personen met een handicap en alle betrokken organisaties, te beginnen bij het CRPD-netwerk van het Parlement;
34. verzoekt elke lidstaat een onafhankelijke entiteit op te richten die verantwoordelijk is voor het toezicht op alle wetgeving die verband houdt met toegankelijkheid, waaronder de Europese toegankelijkheidswet, de richtlijn audiovisuele mediadiensten⁴⁴, het telecompakket en de richtlijn inzake webtoegankelijkheid;
35. verzoekt de lidstaten de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers uit te voeren⁴⁵, die voorziet in een zorgverlof van vijf werkdagen per jaar; benadrukt dat er speciale regelingen moeten worden overwogen voor zorgverlof, vaderschapsverlof, ouderschapsverlof en flexibele werktijden voor ouders in bijzondere probleemsituaties, zoals ouders met een handicap of ouders met kinderen die een handicap of een chronische ziekte hebben, zonder dat de werkgever hieronder te lijden heeft;
36. verzoekt de lidstaten te zorgen voor betere arbeids- en leefomstandigheden, onder meer door middel van toereikende minimumlonen en maatregelen voor loontransparantie, om

⁴³ Aanbeveling (EU) 2021/1004 van de Raad van 14 juni 2021 tot instelling van een Europese kindergarantie (PB L 223 van 22.6.2021, blz. 14).

⁴⁴ Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (PB L 95 van 15.4.2010, blz. 1).

⁴⁵ Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad (PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79).

de loonkloof voor personen met een handicap te verkleinen en een inclusieve en duurzame groei op de arbeidsmarkt te bewerkstelligen; wijst op het belang van de snelle vaststelling van de richtlijn betreffende minimumlonen en loontransparantie en de volledige toepassing daarvan op personen met een handicap;

37. benadrukt dat personen met een verstandelijke en psychosociale handicap met dezelfde aandacht moeten worden behandeld, door maatregelen te nemen voor hun toekomst wanneer hun mantelzorgers komen te overlijden;
38. verzoekt de Commissie een Europees rechtskader voor inclusieve ondernemingen uit te werken en te bevorderen om permanente arbeidsplaatsen te scheppen voor personen met een handicap.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	10.10.2022
Uitslag eindstemming	+: 41 -: 0 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Jörg Meuthen, Max Orville, Dennis Radtke, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Monica Semedo, Eugen Tomac, Maria Walsh, Stefania Zambelli
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Konstantinos Arvanitis, Rosa D'Amato, José Gusmão, Evelyn Regner, Terry Reintke
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (art. 209, lid 7)	Attila Ara-Kovács, Franc Bogovič, Mohammed Chahim, Mónica Silvana González, Predrag Fred Matić, Piernicola Pedicini, Sergei Stanishev

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

41	+
ID	Elena Lizzi, Stefania Zambelli
NI	Jörg Meuthen, Daniela Rondinelli
PPE	Franc Bogovič, David Casa, Jarosław Duda, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Eugen Tomac, Maria Walsh
RENEW	Atidzhe Alieva-Veli, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Monica Semedo, Lucia Ďuriš Nicholsonová
S&D	João Albuquerque, Marc Angel, Attila Ara-Kovács, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Mohammed Chahim, Estrella Durá Ferrandis, Mónica Silvana González, Alicia Homs Ginel, Predrag Fred Matić, Evelyn Regner, Sergei Stanishev
The LEFT	Konstantinos Arvanitis, José Gusmão
VERTS/ALE	Rosa D'Amato, Katrin Langensiepen, Piernicola Pedicini, Terry Reintke

0	-

1	0
ID	Guido Reil

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding